

עין חן

מזרח חיים ביום שישי

ה'תש"ח

יב * [כא] אם יש לו כמה בגדים של ארבע כנפות כולם חייבים בציצית [כב] ואם לבשם כלם בלא הפסק והיה דעתו מתחלה על כלם לא יברך אלא ברכה אחת (יב) ואם מפסיק ביניהם יד צריך לברך על כל אחד ואחד

(א) לכה עמוד

יד צריך. פירוש אם סח ביניהן, כמ"ס סי' ג'. עיין ב"י ד"ה ומ"ש לכן. ונראה לי להרא"ש [ה"ק] צ"ח סימן ה' לשיטתו אזיל [מוליך פרק ו סימן ו], שכתב [ב"י] צורה דעה סימן י"ט ד"ה ומ"ש וכן [אם] דשיחה בין שחיטה לשחיטה הוא הפסק, כיון שהם צ" מנזח, הוא הדין כאן. אבל מקיעת (י"ט) שופר דהוי מנזח אחת, אם סח בנתיים אין צריך לחזור ולברך, אבל הפוסקים שם דאין צריך לברך, הוא הדין כאן. דדוקא בחפילין שהם שתי מנזח של חובה, צריך לברך, אבל הכא רשות, דאי צעי לא ישחוט, [ה"ק] הוא כמו שסח בנתיים כמו שכתוב שם [פ"ק] ה"א, אך אם השיח בנתיים, י"הכריעו האחרונים שם דיש לברך. (עיין מה שכתבתי סימן רע"ו ס"ק ו וריש סימן קס"ו ס"ק ד). ואם הפסיק הפסק גדול, לכולי עלמא צריך לברך, דהוי היסח הדעת, אבל לכתחלה לא יפסק, דאסור לגרום ברכה " שאינה צריכה, וכמו שכתבתי שם:

א) עין חן עמוד

ב) עין חן עמוד

ג) עין חן עמוד

ד) עין חן עמוד

ה) קובץ דעת התורה

ו) קובץ דעת התורה

ז) עין חן עמוד

א) עין חן עמוד

בגדיו. ובכתבתי: איחא דע"ק חמת עגליו וכמ"ס המ"ח דע"פ צריך שיהיו הציצית מנחוץ ולא לאיך שחובטין אותן בהנפות. אך האנשים שהולכים בין העכו"ם יולאין בזה ומ"מ בשעת הנכרה יהיו מגולין ד"א: (כו) יראהו. כמה דכתיב וראיתם אותו וזכרתם וגו' ואותן האנשים המשמין הציצית בהמכנסים שלהם לא די שמעלימין עיניהם ממאי דכתיב וראיתם אותו וזכרתם וגו' עוד מצוין הן את מנזח הש"י ועמידן הן ליתן את הדין ע"ז ומה שאומרים שהולכים בין הנכרים לזה היה די שישימו הציצית בתוך הכנף ולא היה להם איזה דורון ממלך צ"י שחוקק עליו שם המלך כמה היו מתקשטין לו לפני האנשים חמוד וק"ו צ"לית שמרמו על שם ממ"ה הקב"ה וכלקמן בסימן כ"ד ס"ה כמה ממכבד האדם הנושא שמו עליו ואמרו חז"ל הזהיר במנזח ציצית וכה ורואה פני השכינה ומשמע מן הכתובים דהיהודים שיטארו לעת קץ יהיו מנתיים במנזח זו כמה דכתיב וצאו עשרה אנשים מכל לשונות הגוים והחזיקו בכנף איש יהודי וגו' ואמרו חז"ל ע"ז כל הזהיר במנזח ציצית וכה ומשמין לו שני אלפים ושמונה מאות עבדים.

עין חן עמוד

יא עיקר פ' טלית קטן ללבושו (יא) [יא] (כה) על בגדיו כדי שתמיד (כו) יראהו ויזכור המצות:

ב) עין חן עמוד

ד * אם מחמת חולי או אונס אחר קרא ק"ש בלבו (ג) [ג] (ו) * יצא: הגה (ח) * ואף לכתחלה יעשה (ג) [ג] ק * אם הוא במקום שאינו נקי לגמרי ואינו יכול לנקותו משום אונס ירהר בלבו ובלבד (ט) * שלא יהא מקום מנוקף

ה) עין חן עמוד

(ח) ואף לכתחלה וכו'. כתב הט"ו מזה יש ללמוד צמי שזמא גלילה במטו ש"א לו ליטול ידיו ולגדך ירהר הנכרה בלבו וישחה. ובספר מטה יהודה חולק עליו וכתב דהרי אפשר לו לעמוד וליטול ידיו ואין דומה למולה ולאונס דאין דנין אפשר משאי אפשר ואפילו אם אין לו מים על הנטילה והשמייה או שקשה לו לעמוד מפני הקור הרי (ה) יוכל לקנח ידיו בכותל או בכל מדי דמנקי וזה מהי אפילו כשיודע טדאי שנגע בדיו במקומות המטוסי

ו) קובץ דעת התורה

שאלה: הצריך מאד לשחות מים ואינו יכול לדבר או שיצטרך להצטער מאד מאד כדי לדבר האם מותר לו לברך בלבו.

חשובה: עיין כעין זה במ"ב סימן ס"ב ס"ק ח' שיש בזה מחלוקת בפוסקים, ובשעת הדחק גדול נלע"ד שמשמע מלשון המ"ב שיהא מקום לסמוך על שיטת הט"ו להקל, ויבואר בפנים.

השקף דולר עם התורה פ"ג

ומלשון המ"ב בסימן ס"ב שם לכאורה אינו מבואר שהכריע נגד הט"ז, ואדרבה מהא שציטט את שיטת הט"ז לכאורה כוונתו שיהא מקום לסמוך על הט"ז בשעת הדחק גדול כיון שהוא ספק דרבנן שעיקר דינו דשומעין להקל, ובס' ערוך השולחן הביא רק שיטת הט"ז, וכגון כשהוא בבית החולים וקשה לו לצאת ממטחו וסמוך לו ליכא דבר שעליו יוכל לנקות בו את ידיו, ולפי"ז לכאורה הוא הדין נמי כשא"א לו לדבר או שיצטרך להצטער מאד מאד כדי לדבר וכד', ובפרט במצבים שמסתבר שגם למטה יהודא יהא מקום להקל וכנ"ל.

ד קול דרבי התורה למסיו למה יצו

וכן בפוסקי כל הדורות, פסקי הלכות נתחדשו מצערם של גדולי ישראל בצרות אחיהם, עגונה אחת הופיעה בפני הגאון רבי יצחק אלחנן זצ"ל בשאלה מסובכת, והשיב לה בשו"ת עין יצחק אה"ע ח"א סי" כ"ד לאיסור בשני סעיפים קצרים, אמנם אח"כ כתב וז"ל: ע"כ ננעלו דלתי ההיתר בעיני בזה כעת, ורציתי לפרוש מזה ולא להכניס א"ע כלל בכל זה ובענין החמור הלזה. אכן, מחמת בכייתה וצעקתה הבאה אלי, נכמרו רחמי על האשה העלובה, וראיתי לצדד להיתירא כפי מה שהורוני מן השמים, עכ"ל. ואחר כך כתב לה היתר שיש בו עוד ארבעים ותשע סעיפים! הרי שאהבת ישראל טהורה דוחפת גם לחדש בהוראה.

וכן היה אצל בעל האגרות משה זצ"ל, הרבה הספידו כל פרשת גדולתו בהתמדתו, כשרונו החד והחריף, מחו המהיר, בקיאותו הרב, פשטותו, ענותו, צדקתו ופרישותו, ואהבת ישראל. אבל גם היה לו סגולת הרגשת צערו של הזולת המביאה לידי חידושי הלכות.

הגדרתו של קרוב הוא מי שמתעניין בחיי אחיו, המשתתף עמו במאוריו, גם בשמחותיו, וגם ל"ע בצרותיו, הגאון בעל האגרות משה ז"ל השתתף עם הכלל בכל מאורעותיהם, עם מקרוביו בגופו, ועם אחרים, בנפשו, ובפרט בהסברת דעת התורה האיך להתנהג בכל מצב ומצב. מסור היה להם לבאר האיך לשמוח, ולעומת זאת גם דיני חולים ואבלים ר"ל. נכנס אתם לשאיפותיהם היומיומיים להגדיר מהו חינוך, שבת, חג ותפלה, וחיי אישות בקדושת ובטהרה. הורה להם מהו המותר ומהו האסור במאכליהם ובפרנסותיהם ובמלבושיהם. השיב על כל פרטי עניני החיים.

6 גרבי חבל - מלוי פ"ג

4. שמעתי מהגר"חפ"ש שאם כתב במ"ב ב' דעות, אם כתב שיטה שניה בלשון "אבל", או ההלכה כ"אבל", ואם רק הביא ב' דעות, אז צריך לעיין באיזה יותר מסתברא (או אם המ"ב האריך בדעה אחת יותר, או שהביא הרבה אחרונים שמסכימים לשיטה זו) הלכה כשיטה זו, אבל שמעתי מרבינו (שקבלה מרבו) שלעולם הלכה כדעה שניה (אפי' בלא כתוב "אבל") וזה דוקא היכא שהי' אפשר להביא הדעות גם כדעה הפוכה אבל אם יש איזה טעם להביא דעה זו באחרונה (למשל שדעה הראשונה קאי על לשון השו"ע וכדומה) אין הכרח להלכה (וע' חכמת אדם החדש, וספר בית ישראל שהוכא כן בסוף הספר).

6. שמעתי מהגר"חפ"ש שאפי' אם רוב פעמים הולכין אחר איזה פוסק (כמו שהעולם נוהג לפסוק כהגרמ"ם) לא צריך לקבל כל החומרות שלו (ובפרט אם החומרות כנגד כל שאר הפוסקים בדור), ופשוט, שרק ליקח הקולות מהפוסקים, אסור.

ד. היכא דכתבו הפוסקים לשון "אבל" או "אמנם" כוונתם לפסוק כדעה זו, וא"צ להחמיר אפילו כשאפשר להזהר בקלות.